

Школа	ОШ „Нада Матић“, Ужице Издвојено одељење у Гостиници
Наставни предмет	Српски језик и књижевност
Разред	V
Датум реализације	27.12.2018.
Наставна јединица	Значење и служба падежа у реченици
Тип часа	утврђивање
Наставне методе	дијалoшка, текстовна, дедуктивна, аналитичко-синтетичка, учење путем открића
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни
Циљ часа	утврђивање знања о падежном систему српског језика
Образовни циљеви	<ul style="list-style-type: none"> • обнављање стечених знања о падежима у српском језику; • разликовање основне функције и значења падежа; • употребљавање падежних облика у складу са нормом
Функционални циљеви	<ul style="list-style-type: none"> • мотивација за учење и интелектуални рад; • подстицање ученика на истраживачки рад и стваралаштво; • развијање говорне културе; • разумевање различитих граматичких законитости и њихова примена у свакодневном животу;
Васпитни циљеви	<ul style="list-style-type: none"> • развијање љубави према матерњем језику; • јачање чулног, литерарног и језичког сензибилитета код ученика; • неговање језичке културе ученика; • подстицање такмичарског духа; • развијање тимског рада; • формирање ставова, уверења и система вредности.
Кључни појмови	Падежи, основна значења, служба речи
Образовни стандарди	<ul style="list-style-type: none"> • СЈ. 1.3.4, 1.3.8, 2.3.3, 2.3.6, 3.3.4
Наставна средства и материјал за рад:	<i>Граматика 5</i> , Радна свеска, PowerPoint презентација, рачунар, пројектор, пано, фломастери, флип чарт блок, наставни листићи, стикери, мобилни телефони
Литература и додатни материјал за наставнике:	<ul style="list-style-type: none"> • З. Мркаљ (2008). <i>Наставна теорија и пракса 1</i>. Београд: Klett. • Јелена Срдић (2016). <i>Дар речи, Граматика српског језика за 5. разред основне школе</i>. Београд: Нови Логос. • М. Николић (2006). <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
Исходи	Ученик је у стању да: <ul style="list-style-type: none"> – разликује променљиве речи од непроменљивих; – разликује категорије рода, броја и падежа именица; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом; – разликује основне реченичне чланове (у типичним примерима).

Међупредметне компетенције	Компетенција за целоживотно учење, вештина комуникације, дигитална компетенција, решавање проблема, вештина сарадње, естетичка компетенција.
Корелација	Музичка култура, информатика и рачунарство, ликовна култура
Активност наставника	Вођење квиза, давање упутстава, управљање презентацијом, контролисање одговора, слушање, допуњавање, усмеравање, бележење поена кроз број тачних одговора, давање различитих задатка, формирање група, представљање решења, подстицање ученика за рад
Активност ученика	Размишљање, смишљање, бележење и казивање одговора, анализирање, закључивање, решавање задатака, договарање, одговарање на постављена питања, исказивање и самопровера стеченог знања, истраживачки и стваралачки рад, такмичење, контролисање одговора
Праћење и вредновање	На наредном часу ученици ће радити контролни задатак ради провере усвојености знања о падежима. Резултати би требало да покажу да ли су већа постигнућа ученика који су усвајали знања кроз игру и применом информационих технологија или ученика који су знања усвајали традиционалнијим методама.
Планирање даљих активности	Уколико ученици, који су усвајали знања на представљени начин, постигну очекивани ефекат, тј. веће резултате, то ће, свакако, бити најбољи показатељ оправданости одржавања оваквих часова.
Иновације	Час је замишљен да буде реализован уз помоћ видео бима, а да презентација у потпуности замењује таблу, оплемењује и оживљава наставу. Наставник је покретач, креатор и вођа наставног процеса, али и помагач, сарадник и саиграч у „игри“ усвајања знања. Намера је да ученици све време буду активни, да кроз игру и песму уче, да им задаци буду занимљиви, да све што радимо буде повезано са њиховим искуством и претходним знањем, и применљиво у свакодневном животу. Новина је у креативном приступу градиву из граматике, примени мудрих мисли великана у васпитању, већој ангажованости ученика, развијању тимског рада и такмичарског духа путем игре и квиза, којим на нов начин систематизујемо градиво о падежима. Слајдови су водичи, али и огледало нашег рада и креативности.
Мотивација	Искуство нам је већ показало да презентације израђене у Power Point-у, игра и песма мотивишу ученике за стицање нових знања и примену стечених знања у свакодневном животу, односно говору. Хтели смо да овим примером покажемо да се граматика може учити и кроз игру и песму. Када спојимо српски језик, мисли које су нам у својим делима оставили великани, музичку културу, информатику, а при том не критикујемо оно што чини идентитет ученика, него са њима активно сарађујемо, на циљу нас сигурно може чекати само успех.
Приказ мултимедијалних садржаја	<ul style="list-style-type: none"> ● Power Point презентација ● http://igraonicauucionici.weebly.com Игрица <i>Трка с падежима</i> (за једног или више играча)

ТОК ЧАСА

Уводни део часа:

- Час почиње представљањем падежа путем *Љубавне песме о падежима*, која је истакнута на видео биму. Ученици слушају духовиту песму, којом ћу најавити данашњу наставну јединицу и мотивисати их за даљи рад.

ЉУБАВНА ПЕСМА О ПАДЕЖИМА

Први падеж: КО? ШТА?

– Срели смо се ОН и ЈА.

Други падеж: ОД КОГА? ОД ЧЕГА?

– Добих писмо ја ОД ЊЕГА!

Трећи падеж: КОМЕ? ЧЕМУ?

– Шаљем писмо и ја ЊЕМУ.

А Четврти: КОГА? ШТА?

– Видим само ЊЕГА ја.

Пети падеж: ХЕЈ! ОЈ!

– Хеј, ТИ, дечко, бићеш мој.

Шести падеж: С КИМ? ЧИМ?

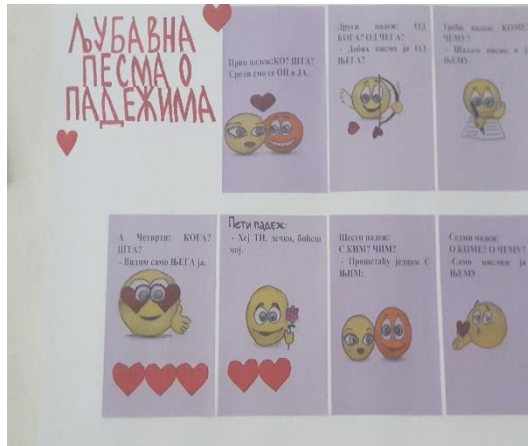
– Прошетаћу једном С ЊИМ.

Седми падеж: О КОМЕ? О ЧЕМУ?
– Само мислим ја О ЊЕМУ.

- Ученици износе своје утиске о одслушаној песми.
- Сви ученици ће добити одштапану *Љубавну песму о падежима*, која ће бити истакнута и на паноу, како би ученици могли да ураде домаћи задатак. Њихов задатак је да уз помоћ наставнице музичке културе компонују мелодију за ову песму (рокен-рол, реп, озбиљна музика, диско музика, изворна...). На неком од наредних часова они ће започети час овом песмом уз мелодију коју су направили.

- Питам их да ли би волели да кроз игру уче. Очекујем прихватање и скрећем им пажњу на слајд који је на видео биму:

МУДРОСТ ПОКАЗУЈЕ НАЧИН КАКО ДА СЕ НАЈБОЉИ
ЦИЉЕВИ ПОСТИГНУ НАЈБОЉИМ СРЕДСТВИМА

Д. Хачесон

- Објашњавам им да је написана мисао била наша инспирација за овај час – изабрали смо игру као средство како бисмо постигли циљ, а наш циљ је да они усвоје и утврде знање о падежима.
- Најава наставне јединице и истицање циља часа – утврдићемо и систематизовати стечена знања о падежном систему српског језика путем квиза.
- Пишем наслов на табли, а ученици у својим свескама: Основне функције и значења падежа
- Упућујем их на пано на коме су истакнути сви падежи, питања за падеже, основна значења и предлози који стоје уз њих. Он им може послужити као подсетник у предстојећем квизу.

ПАДЕЖИ

Падеж	Питања	Основна значења	Предлози
Номинатив	ко? шта?	<ul style="list-style-type: none"> • вршилац радње; • именски део именског предиката 	/
Генитив	(од) кога? чега?	<ul style="list-style-type: none"> • припадност; • деоно; • аблативно; • описно 	од, до из, крај, због, ради, испред, око, преко...
Датив	коме? чему?	<ul style="list-style-type: none"> • правац кретања; • намена 	ка, према, упркос
Акузатив	кога? шта (видиш)	<ul style="list-style-type: none"> • предмет радње; • место (завршетка кретања) 	на, у, за, по, пред, о кроз...
Вокатив	хеј!	<ul style="list-style-type: none"> • обраћање; • дозивање 	/
Инструментал	с ким? чиме?	<ul style="list-style-type: none"> • друштво; • средство; • описно 	са, за, пред, под, над...
Локатив	о коме? о чему?	<ul style="list-style-type: none"> • предмет разговора; • место (налажења) 	у, на, о по, при, према

● Ученици су на претходном часу ради уштеде времена подељени у две групе (по 4 ученика). За домаћи задатак су имали да се договоре око имена сваке групе. Ученици саопштавају име своје групе.

Главни део часа:

- Упознајем ученике са правилима рада у групи:
 - потребно је да ученици развију међусобну сарадњу и упоређивање својих индивидуалних одговора;
 - морају заједно да усвоје један одговор у вези са својим задатком;
 - један ученик даје одговор на постављени задатак у име целе групе;
 - не би требало увек исти ученик да излаже у име целе групе, већ да се мењају;
 - сви чланови групе морају бити активни у оквиру својих могућности и допринети раду групе;
 - ученици излажу одговоре по групама;
 - док једна екипа одговара, друга слуша, прати и, по потреби, допуњава одговоре;
 - уколико екипа не зна одговор на питање, може да преузме друга екипа;
 - наставница поставља потпитања уколико процени да неки одговори захтевају додатно појашњење.
- Све време подстичем ученике да прате и проверавају тачност задатака, а, по потреби, дајем и додатна објашњења и упутства. Бележим поене на унапред припремљеном флип чарту истакнутом на видном месту.
- Упознајем ученике са играма, правилима квиза, бројем поена и наградом. Квиз се састоји од 4 задатка:
 - 1) Помозите ми да допуним реченице;
 - 2) Ко зна зна;
 - 3) Пуг у живот – тражимо падеже у мудрим мислима великана;

4) Пирамида знања.

- Објашњавам ученицима да ће пред сваку игру добити потребна упутства како би знали шта се од њих очекује. За време квиза мерим време и контролишем одговоре. Најбоља екипа добиће петице у дневник, али их при том подсећам на активно учешће свих чланова групе, о коме је било већ речи, уколико мисле сви да добију поменуту оцену. Припремила сам и бомбоне и чоколадице које ће добијати победник после сваке игре. Бодови ће им бити све време видљиви на табли.

	I ГРУПА	II ГРУПА
1.		
2.		
3.		
4.		

- Започињемо са првом игром *Помозите ми да допуним реченицу*. Испред групе ће изаћи један члан и узети питања за своју групу. Обе групе ће добити по четири задатка у којима се тражи да допуне дате реченице. Након пар минута, групе ће излагати своја решења. Уколико нека група не зна одговор или да нетачан одговор, друга група добија могућност да одговори и освоји поене. Најбоља група након првог задатка добија малу награду као подстицај и мотивацију за даљи рад.

- Након прве игре, следи игра *Ко зна зна*. Дајем упутства за играње ове игре. Свака група стоји у својој колони на одређеној удаљености од табле. По један ученик из једне и друге групе, који стоје на челу своје колоне, чекају реч коју треба да изговоре у задатом падежном облику. Када изговоре реч, они се враћају на своје место. Уколико неко погрешно или не зна одговор, уместо њега може одговорати само онај члан друге групе који у исто време решава задатак. Исти поступак се примењује за све чланове обе групе. Сваки тачан одговор доноси један поен групи. Најбоља група после прве и друге игре добија награду.

- Разговарамо са ученицима да ли су чули за великане, мудре људе, мислиоце; које су великане упознали читајући школску и домаћу лектуру; има ли великих људи и у другим уметностима; на који начин записане мисли великана могу нама да буду од користи; за које су они великане чули...

- Очекујем да ученици одговоре да су писци велики људи, научници, сликари, композитори...; да из њихових мисли могу много научити, односно да њихове мисли утичу на њихово васпитање, учење, рад; да им могу помоћи у одређеним животним ситуацијама, да их могу

преносити на млађе и оне који у животу праве грешке, али и да их могу водити кроз живот.

- Започињемо игру. Ученици редом из припремљене кутије извлаче по један бристол на коме су написане мисли великана. Њихов задатак је да прочитају извучену мисао, размисле о ономе што су прочитали, а потом препознају у ком је падежу подвучена именица (група речи) у наведеној мисли. За размишљање имају 3 минута.

- Сваки ученик чита написану мисао, коментарише је, потом за подвучену реч казује у ком је падежу. Представљам решења на видео биму.

- Последња игра је *Пирамида знања*. У пирамиди има 15 задатака различите тежине који су, самим тим, и различито бодовани. Питања су оформљена у различитим пољима у облику пирамиде. Пет задатака носе по један поен, четири задатка носе по три поена, три задатка по пет поена, два задатка по седам, а један носи десет поена. Ученици крећу да решавају од најлакших ка тежим задацима или ученици имају право да бирају поље које желе да отворе и открију који задатак се крије иза њега. Дајем им то питање и читам га пред целим одељењем. Група, после краћег договарања, саопштава свој одговор. Ако је одговор тачан, група добија предвиђен број поена. Ако одговор није тачан, наставник позива другу групу да каже свој одговор. Уколико је њихов одговор тачан, узимају поене које је предвиђало то питање. Унапред напомињем да због мањка времена можда нећемо успети да отворимо сва поља пирамиде, што ћемо онда урадити на неком од наредних часова.

Завршни део часа:

- *Пирамида знања* је, уједно, и последња игра у овом квизу. Следи сумирање резултата и проглашење победника. Као утешну награду, група која је изгубила добија чоколаде и бомбоне, а најбољој групи, поред слаткиша, по договору следе и петице.

- Ученици износе своје утиске о протеклом квизу помоћу стикера, тј. емотикона, које лепе на бристол.

- Друга могућност је да кроз разговор проверимо колико им је овако реализован час био подстицајан и занимљив. О томе ћу одлучити на самом часу у зависности од преосталог времена.

- Подсећам ученике на домаћи задатак и дајем им интернет адресу (<http://igraonicauccionici.weebly.com>) на којој ће пронаћи игрицу *Трка с коњима*, где могу самостално проверити своје знање. Ученици имају задатак да донесу примере задатака које нису тачно урадили и број поена који су освојили, на основу чега ћу имати увид у њихов рад.

- **ДОМАЋИ ЗАДАТАК:** Укуцајте на рачунару или мобилном телефону следећи линк <http://igraonicauccionici.weebly.com/>. Ту ћете пронаћи игрицу која носи назив *Трка с надежима* (за једног

	или више играча). Помоћу ове игрице моћи ћете да проверите ваше знање о падежима. О исходима игрице обавестићете наставницу следећи час. Обавезно је да забележите број освојених поена и питања која нисте тачно одговорили. Наставите да учите уз игру. Срећно!
--	---

ПРИЛОГ 1

ЉУБАВНА ПЕСМА О ПАДЕЖИМА

Први падеж: КО? ШТА?

– Срели смо се ОН и ЈА.

Други падеж: ОД КОГА? ОД ЧЕГА?

– Добих писмо ја ОД ЊЕГА!

Трећи падеж: КОМЕ? ЧЕМУ?

– Шаљем писмо и ја ЊЕМУ.

А Четврти: КОГА? ШТА?

- Видим само ЊЕГА ја.

Пети падеж: ХЕЈ! ОЈ!

– Хеј, ТИ, дечко, бићеш мој.

Шести падеж: С КИМ? ЧИМ?

– Прошетаћу једном С ЊИМ.

Седми падеж: О КОМЕ? О ЧЕМУ?

– Само мислим ја О ЊЕМУ.

ПРИЛОГ 2

ПОМОЗИТЕ МИ ДА ДОПУНИМ РЕЧЕНИЦУ

1. Падежи у српском језику су: НОМИНАТИВ, ГЕНИТИВ, ДАТИВ, АКУЗАТИВ, ВОКАТИВ, ИНСТРУМЕНТАЛ и ЛОКАТИВ.
2. Промена именских речи по падежима зове се ДЕКЛИНАЦИЈА.
3. По падежима се мењају ИМЕНИЦЕ, ПРИДЕВИ, ЗАМЕНИЦЕ и БРОЈЕВИ, које се једним именом називају ИМЕНСКЕ РЕЧИ.
4. Питања за акузатив су: КОГА? ЧЕГА?
5. Питања за инструментал су: С КИМ? ЧИМЕ?
6. Независни падежи су НОМИНАТИВ и ВОКАТИВ.
7. Једини падеж који се увек употребљава само с предлозима назива се ЛОКАТИВ.
8. Предлози уз локатив су: У, О, НА, ПО, ПРИ.

ПРИЛОГ 3

КО ЗНА ЗНА

Најпре ученицима дајем именицу у основном облику, а потом тражим да је изговоре у задатом облику:

Номинатив	Задати облик	Тражени облик
дечак	генитив једнине	дечака
сестра	датив једнине	сестри
лопта	локатив једнине	о лопти
оловка	инструментал једнине	оловком
шума	номинатив множине	шуме
војник	вокатив множине	војници
Марко	инструментал једнине	с Марком

књига	акузатив једнине	књигу
свеска	акузатив множине	свеске

ПРИЛОГ 4

ПУТ У ЖИВОТ

Тражимо падеже у мудрим мислима великана:

1. **Доброта** је машина за прављење незахвалних.

Славомир Мрожек

2. Ради на томе да ти мисли буду чисте. Ако не будеш имао **ЛОШИХ МИСЛИ**, нећеш чинити ни лоша дела.

Конфуције

3. Рећи добро **о рђавом човеку** исто је што и казати зло **о добром**.

Леонардо да Винчи

4. Човек се не рађа **са зломом**; он такав постаје, као што постаје болестан.

Франсоа Волтер

5. Живимо, **браћо**, срећно, и не мрзимо оне који нас мрзе.

Гаутама Буда

6. **Лажову** не верују чак ни онда када даје часну реч да лаже.

Лошћенко

ПРИЛОГ 5

- Одреди падеж и значење подвучених речи у реченицама:

1. **Милош** чита књигу.

падеж: _____

значење: _____

2. Ставио је књигу на **сто**.

падеж: _____

значење: _____

3. **Петре**, дођи!

падеж: _____
значење: _____

4. Седим у соби.

падеж: _____
значење: _____

5. Упутили смо се ка шуми.

падеж: _____
значење: _____

6. Шетала сам са Маријом.

падеж: _____
значење: _____

7. Деда је саградио кућу.

падеж: _____
значење: _____

8. Појео сам мало хлеба.

падеж: _____
значење: _____

9. Он се плаши паса.

падеж: _____
значење: _____

10. Новак је тенисер.

падеж: _____
служба: _____

11. Цвет липе дивно мирише.

падеж: _____
служба: _____

12. Ана је купила сестри сат.

падеж: _____
служба: _____

13. На море су отпутовали возом.

падеж: _____
служба: _____

14. Деца шетају по парку.

падеж: _____

значење: _____

служба: _____

15. Човек високог раста свима је привукао пажњу.

падеж: _____

значење: _____

служба: _____

ПРИЛОГ 6

ПАДЕЖИ

Падеж	Питања	Основна значења	Предлози
Номинатив	ко? шта?	вршилац радње; именски део именског предиката	/
Генитив	(од) кога? чега?	припадност; деоно; аблативно; описно	од, до из, крај, због, ради, испред, око, преко...
Датив	коме? чему?	правац кретања; намена	ка, према, упркос
Акузатив	кога? шта (видиш)	предмет радње; место (завршетка кретања)	на, у, за, по, пред, о кроз...
Вокатив	хеј!	обраћање; дозивање	/
Инструментал	с ким? чиме?	друштво; средство; описно	са, за, пред, под, над...
Локатив	о коме? о чему?	предмет разговора; место (налажења)	у, на, о по, при, према